

De traagheid voorbij. Dat is wat juridisch adviseur **Yvonne Waterman** wenst, zowel bij het afhandelen van civiele claims wegens arbeidsongevallen en beroepsziekten als bij het up-to-date houden van de wetgeving. ‘Het lijkt erop dat zaken van zieke mensen expres vertraagd worden.’ Waterman volgt de zaken, spreekt wereldwijd over arbeidsgerelateerde schade, met name door asbest, en staat diverse cliënten bij in claimzaken.

TEKST: SIPKE BAARSMA FOTO'S: CETERA

Civiele claims

‘De traagheid voorbij’

Mr.dr. Yvonne Waterman is van mening dat de wetgeving over aansprakelijkheid van de werkgever voor arbeidsongevallen en beroepsziekten sterk achterloopt op de actuele situatie. Daarmee staat de werkgever onder druk. ‘De Nederlandse werkgever zou er zich veel meer aan gelegen moeten laten liggen dat wetgeving actueel is. Het wetsartikel waarop de aansprakelijkheid van de werkgever voor beroepsziekten is gebaseerd, is meer dan honderd jaar oud. In de loop van de tijd is het alleen wat opgepoetst, en de werking in de sindsdien veranderde maatschappelijke en medisch-wetenschappelijke omstandigheden moet vooral komen van de ontstane jurisprudentie. Het gevolg is dat iedereen die zich bezighoudt met dergelijke zaken – advocaten, juridisch adviseurs en anderen – zich elke keer weer moeten verdiepen in de

jurisprudentie en de rechter extra moeten overtuigen. Iedereen wordt geacht de wet te kennen, maar geldt dat ook voor de jurisprudentie? Voortdurend worden de grenzen van de wettekst opgerekt door nieuwe jurisprudentie. Dat gaat zo ver dat wij al over jurisprudentie – “rechtensrecht” – beschikken die inhoudelijk tegenstrijdig is met de letterlijke wettekst waarin de aansprakelijkheid van de werkgever voor arbeidsongevallen en beroepsziekten is geregeld. Wat kan de man op de straat daar nu mee? Het wordt hoog tijd dat de werkgever zich deze verouderde wetgeving aantrekt en moderniseert. Dat is zijn taak.’ Waterman wijst erop dat, door zo veel bij de jurisprudentie neer te leggen, de rechter steeds meer op de stoel van de werkgever komt te zitten. In onze democratische rechtstaat hebben we die functie neergelegd bij ons democratisch gekozen parlement. Nederland loopt sowieso achter bij de behandeling van beroepsziekten. ‘Al in 1966 is het IAO-verdrag nr. 121 (Employment Injury Benefits Convention) voor arbeidsgerelateerde inkomensschade door Nederland geratificeerd. Dat is heel belangrijk voor de rechten en de inkomenszekerheid van een werknemer die vanwege een arbeidsongeval, beroepsziekte of arbeidsgerelateerd verkeersongeval arbeidsongeschikt is geworden. Maar het is nooit afdoende vertaald in nationale wetgeving: de Nederlandse werkgever lapt dit geratificeerde verdrag gewoon aan zijn laars.’

‘WAARSCHUW BEZOEKERS SS ROTTERDAM VOOR ASBEST’

‘Waarschuw bezoekers van de ss Rotterdam voor asbestrisico’s’ was de duidelijke stelling van Yvonne Waterman in een geruchtmakende documentaire die RTV Rijnmond vorige maand op 9 januari uitzond. In het half uur durende programma stelde de arbeidsrelatie juriste samen met prof. dr. Lex Burdorf, epidemioloog verbonden aan het Erasmus MC, dat bezoekers van het stoomschip Rotterdam bij betreding moeten worden geïnformeerd over de mogelijke gezondheidsrisico’s die zij lopen. ‘Elk risico moet worden uitgesloten. Zelfs het openen van een deur van de machinekamer, kan het asbest in beweging bren-

gen. Daarom zou ik het bezoeken van ruimten met asbest vermijden.’ Ook wees Waterman erop dat de begroting voor sanning en renovatie van het schip, wat oorspronkelijk begroot was op circa 25 miljoen euro en inmiddels 240 miljoen euro heeft gekost, financieel zwaar weer staat te wachten wanneer de Gezondheidsraad op korte termijn zal adviseren om de wettelijke blootstellingnormen voor asbest met een vermoedelijke factor tien aan te scherpen. Zowel de VVD als de SP hebben kamervragen ingediend over de hoeveelheid asbest die nog aan boord is van de Rotterdam. De vragen zijn op het moment van ter perse gaan van Safety! nog niet beantwoord.

Asbestslachtoffers

Waterman studeerde in 1996 in Tilburg af op het onderwerp werkgeversaansprakelijkheid bij arbeidsongevallen en beroepsziekten. ‘Als vervolg op mijn afstudeeronderzoek stond een artikel in een wetenschappelijk tijdschrift op stapel. Eén artikel werden drie artikelen. Dat werd een boekje en voor ik het goed en wel door had, zat ik zo diep in de materie

dat een promotieonderzoek voor de hand lag.' In de tussentijd is ze nog wel geswitcht van Tilburg naar een oud-docent van haar, die ook was overgestapt van Tilburg naar Rotterdam. 'Dat was een zware beslissing, die wel verstandig is gebleken. Bij professor Van Boom kon ik al na een jaar mijn dissertatie presenteren en kon ik eind 2009 promoveren.' Waterman is al vele jaren internationaal actief als adviseur, publicist en spreker op het terrein van aansprakelijkheid bij arbeidsongevallen en beroepsziekten, met name asbestgerelateerde ziekten. 'Ik heb het voordeel dat ik tweetalig ben opgevoed. Mijn moeder was een Engelstalige Canadese. Dat maakt een internationale praktijk aanzienlijk gemakkelijker.' Nederland is een van de landen in de wereld met een hoog percentage asbestslachtoffers. Binnen Nederland eist asbestblootstelling de meeste slachtoffers van een dodelijke beroepsziekte. 'Internationale rechtsvergelijking over de behandeling van asbestslachtoffers levert interessante verschillen op. Een voorbeeld is de Australische provincie New South Wales. Daar zijn de wettelijke regelingen geheel anders dan in Nederland. De Dust Diseases Tribunal heeft daar zelfs speciale verpleegruimten, zodat slachtoffers tot op het laatst hun recht kunnen halen. Het komt voor dat er binnen een dag wordt geprocedeerd en schadevergoedingen worden toegekend. Ook de bewijslast is daar heel anders geregeld: wat eens bewezen is geacht, behoeft in opvolgende rechtszaken niet meer opnieuw te worden bewezen. Juristen in het algemeen en ook in Nederland kijken echter niet of nauwelijks over de grens. Ik doe dat juist wel: wat vandaag elders speelt, is morgen hier relevant. Zo leer ik veel.' Ook de verjaringstermijnen die worden gehanteerd in de Nederlandse wetgeving zijn ontoereikend. 'Met een beroep op milieuschade, waar langere termijnen gelden, is het een actieve advocaat gelukt de termijn opgerekt te krijgen. Wel moet iedereen nog steeds binnen zes maanden na de diagnose de zaak aankaarten. Dat is voor dodelijk zieke mensen heel kort dag. Voor de beroepspraktijk geldt ook nog een keer dat de Arbeidsinspectie in Nederland uitermate lankmoedig is. Als je al gecontroleerd wordt, wordt er zelden hard opgetreden. Misschien gaat het te veel tegen onze "poldercultuur" in, maar het gaat wel ten koste van de veiligheid van werknemers, voor wie de Arbeidsinspectie nu juist bedoeld is. Ook daar zou de wetgever zich wel eens rekenschap van mogen geven.'

Passie

De andere kwestie waar Waterman de vinger op legt, is de traagheid waarmee civiele claims bij beroepsziekten door de rechtspraak in Nederland worden behandeld. 'Het lijkt er soms op dat de wetgever en de rechter redeneren: deze slachtoffers zijn straks dood en dan vervalt het maatschappelijk belang. Maar asbest bijvoorbeeld vergaet niet en is overal aanwezig: in gebouwen, straten, in de longen van mensen die als

**'RECHT IS VOOR
GEPASSIONEERDE MENSEN'**

'IK ADVISEER ONDER ANDERE INTERNATIONALE ASBESTSLACHTOFFERVERENIGINGEN.' YVONNE WATERMAN IS NET TERUG UIT TURIJN OM HET GROOTSTE ASBESTPROCES ALLER TIJDEN TE VOLGEN.

kind bij hun vader op schoot zaten toen hij met zijn stoffige overall thuiskwam. Deze al of niet bewuste vertragingstechniek is voor een beschaafd land natuurlijk geen valide redenering. In andere landen, zoals Engeland, is dat besef veel scherper en kan er daarom wel snel geprocedeerd worden. Dus waarom dan niet hier, terwijl wij er zo'n grote behoefte aan hebben? Beschaving zou tot uitdrukking moeten komen door de compassie die wij tonen met mensen die met al hun goede bedoelingen slachtoffer zijn geworden. Als er dan sprake is van aansprakelijkheid voor de schade, moet deze vlot kunnen worden vergoed. Het is wat mij betreft ook de vraag of de huidige afhandelingspraktijk binnen de redelijke termijnen van het Europees Verdrag van de Rechten van de Mens valt.' Sinds Waterman zich bevindt in de juridische wereld van letsel door het werk, valt het haar op dat je wel heel erg gedreven moet zijn om op de juiste wijze slachtoffers te kunnen bijstaan. 'Er zijn in Nederland en wereldwijd maar weinig advocaten, juristen en andere mensen die de passie hebben om voor slachtoffers op te komen. Door de verouderde wetteksten – er wordt bijvoorbeeld nog gesproken over "een lokaal", wat moet een internationale vrachtwagenchauffeur of een wasmachinemonteur aan huis daar nu mee – en doordat er veel teruggegrepen moet worden op jurisprudentie, is er ook nog eens veel kennis en overtuigingskracht voor nodig om zaken goed te doen. De meeste advocaten zijn daar niet toe in staat of toe bereid. De goede rechtsuitoefening in deze zaken is iets

voor strijdende, gepassioneerde mensen met veel overtuigingskracht.'

Asbestzaak Turijn

Als we Waterman spreken, is ze net terug uit Turijn om het grootste asbestproces aller tijden te volgen. 'De Italiaanse Officier van Justitie, Raffaele Guarinello, neemt het leed van de slachtoffers erg serieus en heeft nu ook de Belgische en Zwitserse eigenaren van het grootste asbestbedrijf – Eternit – gedagvaard. Er zijn in Italië verschillende asbestmijnen en -fabrieken in Italië. Asbest werd volop in open wagens door allerlei dorpen getransporteerd. Dat heeft veel slachtoffers gemaakt. Officier Guarinello heeft dertigduizend dossiers verzameld. Ik adviseur onder andere internationale asbestslachtofferverenigingen. De Italiaanse asbestslachtoffers en een grote Italiaanse vakbond vonden het van meet af aan belangrijk dat ik erbij zou zijn. Het spreekt vanzelf voor iedere rechtgeaarde aansprakelijkheidsjurist: dat deed ik graag!' Waterman illustreert de belangen die er aan de orde zijn: 'Er zijn wereldwijd heel veel asbestslachtoffers. De dossiers van Guarinello zijn maar een topje van de ijsberg. Het gaat in Italië om claims van vier miljard euro. Als aangevoerd wordt dat de leidinggevenden van internationale asbestbedrijven wisten van de schadelijkheid van asbest, zijn er nog grote claims te verwachten, óók hier in Nederland, waar Eternit ook gevestigd is. Ik houd dat scherp in de gaten.' Ook de eigenaren van de asbestbedrijven nemen de zaak zeer serieus. Waterman: 'Er kwam een nooit vertoonde stoet van welgeteld vierentwintig advocaten hen verdedigen. Daar blijkt wel uit dat zij de belangen en de risico's voor hen ook zeer serieus inschatten. De schadelijkheid van asbest was al heel lang aangetoond. Zelfs de Romeinen verdachten asbest van schadelijke eigenschappen, en al in de eerste helft van de twintigste eeuw werd de schadelijkheid wetenschappelijk aangetoond. De Italiaanse officier wil aantonen dat Eternit dit ook wist en dat het zijn werknemers, hun familieleden en de omwonenden van de asbestmijnen en -fabrieken bewust aan dodelijke risico's blootstelde. Dan ben je al heel ver om de aansprakelijkheid ten aanzien van de schade aan te tonen.' Waterman houdt zich ook bezig met de processen van rokers met longkanker tegen de tabaksindustrie. 'Net als bij asbest, kun je je verbazen over de handelswijze van de bedrijven in de tabakssector. Dat is gewoon hetzelfde. Waterman heeft in opdracht van een advocatenkantoor de dagvaarding geschreven en al het bewijsmateriaal bijeengezocht voor het eerste slachtoffer dat de eerste tabaksclaim in Nederland indiende, in opdracht van een advocatenkantoor. 'Een schrijnend geval van iemand die ziek is geworden van het roken. Verder had hij altijd gezond geleefd en was hij gestopt met roken zodra hem bekend werd dat het schadelijk is voor de gezondheid. Ik heb net nog weer een nieuwjaarskaartje van hem gekregen. Het leed dat zo onnodig wordt veroorzaakt, motiveert mij om zulke zaken verder uit te diepen. Ik hoop steeds dat de beschaving zal zegevieren.' ❏

